

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Процес переходу України до якісно нової форми економічних відносин, що базується на ринкових принципах ведення господарства, зумовив необхідність розробки теоретичних та практичних положень щодо управління грошовими потоками підприємства. Зокрема, особливої уваги заслуговує процес управління та планування грошових потоків. Забезпечення грошових надходжень, які потрібні для відшкодування витрат виробництва й обігу, своєчасне виконання фінансових зобов'язань перед державою, банками та іншими суб'єктами господарювання, формування доходів і прибутку є найважливішою стороною діяльності підприємств.

Проблематика управління грошовими потоками достатньо широко розглянута в сучасній економічній літературі. Цим займалися такі вчені, як: І.О. Бланк, М.Ю. Бертонеш, В.В. Бочаров, Є.В. Бикова, Г.Л. Вознюк, А.Г. Загородній, Л.О. Лігоненко, М.В. Матвієць, О.В. Мицак, Р. Найт, Н.Ю. Невмержицька, О.Ю. Ролько, Н.В. Перловська, Р.А. Слав'юк, Т.С. Смовженко, О.М. Сорокіна, О.О. Терещенко, Б.А. Райзберг, Л.Г. Риндін, В.А. Харченко, Г.А. Шамаєв, а також низка зарубіжних вчених – Ю. Брігхем, Дж. Ван Хорн, Б. Коласс, Б. Койлі, Т. Райс та інші

Система управління та планування грошових потоків необхідна для виконання як стратегічних, так і короточасних планів підприємства, збереження платоспроможності та фінансової стійкості, більш раціонального використання його активів та джерел фінансування, а також мінімізації витрат на фінансування господарської діяльності.

Важлива роль ефективного управління грошовими потоками підприємства визначається наступними основними положеннями:

1. Грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично у всіх її сферах. Образно грошовий потік можна уявити як систему “фінансового кровообігу” господарського організму підприємства. Ефективно організовані грошові потоки підприємства є найважливішим симптомом його “фінансового здоров'я”, передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності.

2. Ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансову рівновагу підприємства у процесі його стратегічного розвитку. Темпи цього розвитку, фінансова стійкість підприємства значною мірою визначаються тим, наскільки різні види потоків грошових коштів синхронізовані між собою за обсягами і в часі. Високий рівень такої синхронізації забезпечує істотне прискорення реалізації стратегічних цілей розвитку підприємства.

3. Раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства. Будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції тощо. У той же час ефективно організовані грошові потоки підприємства, підвищуючи ритмічність здійснення операційного процесу, забезпечують ріст обсягу виробництва і реалізації його продукції.

4. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє скоротити потребу підприємства у залученому капіталі. Активно керуючи грошовими потоками, можна забезпечити більш раціональне й ощадливе використання власних фінансових ресурсів, що формуються з внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку підприємства від залучених коштів.

5. Управління грошовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обороту капіталу підприємства. Цьому сприяє скорочення тривалості виробничого і фінансового циклів, що досягається в процесі результативного управління грошовими потоками, а також зниження потреби в капіталі, що обслуговує господарську діяльність підприємства. Прискорюючи за рахунок ефективного управління грошовими потоками оборот капіталу, підприємство забезпечує ріст суми прибутку, що генерується у часі.

6. Ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства. Навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі. Синхронізація надходжень і виплат коштів, що досягається у процесі управління грошовими потоками підприємства, дозволяє усунути цей фактор виникнення його неплатоспроможності.

7. Активні форми управління грошовими потоками дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток, що генерується безпосередньо його грошовими активами. Мова йде, в першу чергу, про ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів у складі оборотних активів, а також інвестиційних ресурсів, що накопичуються у здійсненні фінансових інвестицій.

Розглянуті аспекти підтверджують тезу про необхідність виділення грошових потоків підприємства в самостійний об'єкт фінансового управління з відповідним структурним і кадровим забезпеченням цього управління.

Ураховуючи вище зазначене, з метою підвищення ефективності управління грошовими потоками вітчизняних підприємств необхідно:

– досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;

– залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;

– удосконалити методику аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств;

– визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;

– ураховувати фактори руху коштів вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах невизначеності та ризику.

Таким чином, інтегруючи оперативне, поточне і стратегічне планування грошових потоків в єдиний процес, можна досягти узгодженості руху грошових коштів із тактичними і стратегічними завданнями підприємства в часі і просторі.

Управління грошовими потоками є важливим фактором прискорення обігу капіталу підприємства. Це відбувається, по-перше, за рахунок скорочення тривалості операційного циклу. По-друге, за рахунок більш економного використання власних коштів і, як наслідок, зменшення потреби в запозичених коштах. Тому ефективність роботи підприємства значною мірою залежить від організації системи управління грошовими потоками.

Література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 4 “Звіт про рух грошових коштів” / Затверджене наказом Міністерства України від 31.03.1999 р. № 87 зі змінами від 10.06.2010 р. № 382 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>.

3. Коваленко Н. Управління грошовими потоками українських підприємств у сучасних умовах господарювання / Н. Коваленко // Економічний аналіз. – 2011. – № 8. – С. 40-44.

4. Матвієць М.В. Диверсифікація грошових потоків підприємства у контексті його фінансової політики / М.В. Матвієць // Наукові праці НДФІ. – 2010. – № 11. – С. 37-41.

5. Мицак О.В. Грошові потоки у системі фінансового управління підприємством / О.В. Мицак // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 9. – С. 15-21.

6. Перловська Н.В. Обґрунтування критерію ефективності управління грошовими потоками підприємства / Н.В. Перловська // Економічні науки. – 2011. – № 7. – С. 87-90.

7. Пітюлич М.М. Управління грошовими потоками на підприємстві / М.М. Пітюлич, В.В. Стегура // Науковий вісник Ужгородського університету. – Ужгород: Видавництво УжНУ “Говерла”, 2012. – Вип. 3 (37). – С. 46-50.

8. Ролько О.Ю. Значення ефективності управління грошовими потоками підприємств / О.Ю. Ролько // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 3. – С. 18-22.

9. Харченко В.А. Система управління грошовими потоками підприємства / В.А. Харченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1. – С. 61-65.